

Eigen taal spreken: verbieden of bespreken?

Grethe van Geffen op www.zipamsterdam.nl, november 2006

Afgelopen donderdag hield ZIP haar slotconferentie, op de prachtige locatie van Cordaan, het Amstelhof. Wat heeft de Amsterdamse zorg toch een aantal prachtige monumentale panden in de binnenstad! Het maakt het bezoek aan een verzorgingshuis bijna tot een toeristisch genoegen. En het is een sterk symbool dat de interculturele zorg voortbouwt op de fundamenteën van successen in het verleden.

In Zuid-Afrika, zo vertelde een hoogleraar tijdens de International Diversity Conference in juni jl., wordt *geschiedenis* ingezet als middel voor verzoening en wederopbouw in een samenleving vol diversiteit. De verschillende in het land vertegenwoordigde etniciteiten hebben elk hun eigen geschiedenis: de Afrikaner boeren evenzeer als de Engelsen of de Afrikaanse stammen en volken. De bedoeling is dat ieder zich herkent in het totaal van de diversiteit van de geschiedenis. Dan wordt het een kracht die mensen versterkt, die organisaties drijft en die een land kenmerkt. Daar moest ik aan denken toen in de monumentale zaal waar de slotconferentie plaatsvond een debat ontbrandde over taal op de werkvloer.

Veel Amsterdamse zorginstellingen en ook commerciële bedrijven die in de zaal vertegenwoordigd waren worden geconfronteerd met groepsvorming op de werkvloer en in de pauzes, wat gepaard gaat met het spreken van de eigen taal. Degenen die niet de taal van het betreffende groepje spreken, voelen zich of worden daarmee uitgesloten.

Dit geconstateerd hebbende ontbrandde een discussie. 'We zijn in Nederland en dus spreken we Nederlands', meenden de meesten. Het was een beetje verontrustend hoe vanzelfsprekend maar ook fel dit te berde werd gebracht, mede gezien de kwaliteit van de bezoekers: over het algemeen mensen die geïnteresseerd zijn in interculturalisatie, de zaak positief zijn toegedaan en hier al enige of veel ervaring mee hebben.

Een enkeling voerde aan dat bijna iedereen, waar ook ter wereld, er behoefte aan heeft regelmatig de eigen taal te spreken, maar deze enkelingen werden overruled. In Rome doe je als de Romeinen, inclusief de taalkant van de zaak, leek de boodschap te zijn. Het is een gemakkelijk uitgangspunt, maar waarschijnlijk weinig succesvol in de praktijk. Want als mensen daadwerkelijk behoefte hebben aan het spreken van de eigen taal, zullen ze zich niet laten remmen door een verbod daarop.

Nederlanders die in het buitenland hebben gewerkt weten het: zodra je een Nederlander tegenkomt, val je terug op je eigen taal, dat is makkelijk, prettig en vertrouwd. Bovendien voorkomt een verbod niet dat mensen zich uitgesloten zullen voelen: groepsvorming en uitsluiting kunnen ook plaatsvinden als iedereen dezelfde taal spreekt, en dat zie je dan ook vaak genoeg gebeuren.

Wat is dan wel het antwoord, als een verbod dat niet is? Blijkbaar staan we pas aan het begin van gesprek hierover met elkaar. Praten over taal, groepsvorming en uitsluiting is blijkbaar zo moeilijk dat we liever de eenvoudige schijnoplossing van een verbod kiezen. Het is helemaal niet onmogelijk om met elkaar te bespreken op de werkvloer wie welke behoefte heeft, wat het effect is van bepaalde gedragingen (of hoe dat voelt) en welke afspraken hierover met elkaar gemaakt kunnen worden. Niet onmogelijk, maar wel tijdovender dan het spreken van de eigen taal verbieden.

In Zuid-Afrika zijn alle talen gelijkgesteld: Nederlands-Afrikaans, Engels, en zeven 'zwarte' Afrikaanse talen. Denkt u zich een land in waar met negen talen geleefd en gewerkt moet worden? Zelfs België is daarbij vergeleken een eitje. Nederland heeft het dus een stuk makkelijker. Want het Nederlands is gewoon de officiële taal, naast het Fries natuurlijk maar dat vormt voor de Amsterdamse zorg geen probleem. We kunnen dus best rekening houden met anderstaligen, als we dat zouden willen; het beïnvloedt lang niet alles wat we doen en inrichten. Dus vanwaar de weerstand?

Laten we ons verdiepen in elkaars wensen en mogelijkheden, waarbij uitgangspunt is dat elke medewerker zich prettig moet kunnen voelen op de werkvloer en de klant onze richting bepaalt. Het kost nu even moeite, maar het verzekert een positief lange termijn effect en geeft aan uw organisatie de vaardigheden die een diverse werkvloer nu eenmaal vereist.

Reactie? g.vangeffen@seba.nl